

Víra XVIII

16. 6. 1986

KAZETA 1

STRANA A

CHYBÍ...

KONEC STRANY A

STRANA B

CHYBÍ...

KONEC STRANY B

KONEC KAZETY 1

KAZETA 2

STRANA A

...

Debata o mystice...

...

KONEC STRANY A

STRANA B

...

[ASI 18:38] Teď tady je zásadně možné, že ten myšlenkový experiment nám může ukázat něco jiného, než co je svět, díky čemu je svět možný... Ne když se budeme zabývat věcmi, jako to dělá věda, nýbrž když se budeme zabývat myšlením. Možná, že právě to zkoumání, co se všechno dá s myšlením dělat, že nám díky tomu vyvstane nějaká úplně jiná skutečnost... Proč to máme furt držet za to kotevní lano, že v posledu jde o to, aby nám to lépe vyložilo tenhle svět? Třeba o to vůbec nejde. Myšlenkový experiment musí být otevřen také tímto směrem...

...

Ten systém, to je jenom pomůcka. Pravda je, že umění si této pomůcky neužívá, straní se jí. Ale je to jenom pomůcka, to není to podstatné. Ale mně se zdá ten poukaz dost důležitý. Pravda je, že - umění, zvláště poezie, že je v této věci filosofii velmi blízko. To bylo výslovně rozpoznáno snad

teprve v našem století. Stalo se to předmětem nejvážnějších a taky nejkrkolomnějších filosofických úvah, interpretací.

Je otázka, jestli je k něčemu stanovování rozdílů. V minulosti existovala řada filosofů, kteří neváhali zapojit poezii do služeb filosofie, a sice daleko méně, ale přece byla řada básníků, kteří do své básnické tvorby zapojili nejpozoruhodnější filosofémata. Aniž by tam docházelo k nějaké synkresi nebo k nějakému křížení. Nepochybné je jedno, aspoň mně se zdá: že poezie se podobá filosofii nebo je blízká filosofii nebo filosofie je blízká filosofii tam, kde jde o básnickou nebo filosofickou zkušenost. Jestli se pamatujete, jak jsme rozlišovali takové dva typy filosofů, i když jsou samozřejmě přechodné případy – filosof, který konstruuje, filosof, který se dostává kupředu konstrukcemi, a filosof, který těch konstrukcí používá pouze k tomu, aby vyjádřil své vidění, zkušenost, nahlédnutí. V tom nahlédnutí je každý filosof blízký básníkovi a každý básník blízký filosofovi. Ale zatímco filosof se odevzdává logice diskursivního postupu, tak básník se nechává vést obrazy. Tím je dáno to, že básník jaksí nemá tendenci sledovat systematické, logické, takové ty formálně logické, významové souvislosti, a daleko víc dá na logiku v obrazu, na asociace, na takovou organickou integritu vidění než na převádění toho, co viděl, do pojmově precizního postupu. To znamená: básník je v ustavičném kontaktu, má-li zůstat básníkem, je v ustavičném, úzkém kontaktu se skutečností, to jest nahlížením skutečnosti samé, a je takřka imunní, pokud je skutečným básníkem, tak je imunní proti těm konstrukcím intencionálních předmětů. Básník si nebuduje jiný svět intencionálních předmětů, nýbrž nanejvýš si buduje jiný svět představ, obrazů a tak dál.

No tak to by asi bylo – Ale vy jste tam ještě...

[?]: Čím je básník blíž skutečnosti, tím víc se o něm říká, že to je básník. Čím víc je tam konstrukcí, tím víc se o něm říká, že je horší básník. Čím míň je tam toho prostředkujícího mezi autentickou, živou a tak dál skutečností, tak tím se považuje za lepšího...

LvH: Poslyš, já vím, co míníš. Ale vyjadřuješ se... Proč jsi tam začal mluvit o tom prostředkujícím? Copak vůbec nás nějaký básník může oslovit jenom tím, že před nás postaví skutečnost? Naopak, on je právě tím rozhodujícím prostředníkem... To, co řekne, co formuluje, tak to je to prostřednictvím, bez kterého bychom my lidi nemohli vidět tu skutečnost tak, jak on ji vidí...

[?]: ...

LvH: Ten výtvar, to je to prostředkující.

[?]: ...

LvH: Kdyby tam to prostředkující nebylo, tak není žádný básník potřeba. My potřebujeme toho básníka, aby nás naučil vidět věci. Ten nám objevuje nové pohledy. My ho potřebujeme. Ne aby nám on ukazoval sebe, ale aby nám ukazoval skutečnost. Proto on musí do pozadí. Ale ne tak, že by nebyl. Právě tak, že mluví.

[?]: A čím víc je tam toho prostředkujícího z jeho strany, tím se považuje za méně hodnotného...

LvH: Já nevím, ta kvantifikace se mi nelíbí... Nejde o to, jestli víc, nebo míň toho, co on dělá. Jde o to, jestli nám ukáže nový pohled, nebo ne. Ale v žádném případě se to neobejde bez toho prostředkování. Sláva poezie je právě v tom, že prostředkuje. ... Že nás to uvádí do nových světů. To nemusí ukazovat skutečnost – vytváří svou vlastní skutečnost, ... něco, co jsme nikdy nepotkali a co nikdy neexistovalo, dokud to nebylo řečeno. Ale to prostředkování je tam nezbytné, to je právě funkce básníka. Že něco říká – ne že jenom ukazuje jako Kratylós prstem. Básník k nám přichází a vyzývá nás k tomu, abychom rezonovali. A díky tomu, že nasloucháme, tak se nám otevírají ty obzory... Díky tomu, že jemu nasloucháme...

[?]: ...

LvH: V žádném případě velikost básníka nespočívá v tom, že jenom obléká nějakou filosofii do pěkných slov... Ten rozdíl filosofie spočívá v tom, že filosof se nemůže spokojit s tím, že by zůstal u vize – nebo u vizí. On to všechno chce vztáhnout k něčemu celkovému, poslednímu, rozhodujícímu. To básník nedělá. Básník, když chce vyzpívat smutek, tak do toho neplete žádnou radost. Ale filosof, když vykládá o smutku, tak to nemůže dělat bez toho, že by vyložil něco o radosti. Takže ta tendence k tomu celku, to je pro filosofii rozhodující. A to není v básnictví. To není nezbytné. Proto je možná lyrika. Právě díky tomu, že básník nemusí vztáhnout všechno k celku – to je konec lyriky.

[?]: ...

LvH: ... No jo, takže toho necháme. Takže výsledek je...

[Dodatečný diktát:] Část výkladu chybí, doporučuje se srovnání s body.

KONEC STRANY B

KONEC KAZETY 2